

Auteursrechten: recente evoluties in de rechtspraak en de fiscale praktijk

Vanaf 1 januari 2023 is het nieuwe regime inzake auteursrechten van toepassing. Recent werden twee interessante rechterlijke uitspraken gepubliceerd inzake de auteursrechten 'oude stijl'. Deze uitspraken zijn ook van belang voor het nieuwe regime inzake auteursrechten.

Cassatie: auteursrechten advocaat

In principe kan de fiscale toepassing van auteursrechten niet ontegensprekend worden aan bepaalde beroepsgroepen. Doorheen de jaren ontstond zo de praktijk dat ook architecten, marketeers, software-ontwikkelaars, tattoo-artists, ... gebruik kunnen maken van het fiscale regime. De fiscus leek echter minder happig op een toepassing ten aanzien van bepaalde beroepsgroepen, zoals bv. advocaten, accountants of medische beroepen. Hierbij argumenteert de fiscus dat het beroep te veel omkaderd is door regels, deontologie, techniciteiten en cliëntgebonden feiten, zodat de auteur geen intellectuele scheppingen tot stand zou kunnen brengen die het gevolg zijn van vrije en creatieve keuzes. In 2019 moest het hof van beroep te Gent zich buigen over de werken van een advocaat en oordeelde het dat een advocaat normaal gezien bij de beroepsuitoefening geen auteursrechtelijk beschermde werken tot stand brengt.

Het Hof van Cassatie verbrak nu terecht deze uitspraak ([Cass. 24 maart 2023](#)). Het Hof verduidelijkte daarbij dat de beperking door technische overwegingen of regels in het vakgebied niet belet dat een werk auteursrechtelijk beschermd kan zijn, indien de auteur desalniettemin zijn persoonlijkheid tot uiting kon brengen in het werk door vrije en creatieve keuzes. Dit kunnen bijvoorbeeld keuzes zijn over de bewoording, schikking en combinatie van woorden. Het feit dat een auteur het werk in het kader van zijn beroepsactiviteit produceert en hierbij verondersteld wordt de nodige professionele deskundigheid aan de dag te leggen, verhindert niet dat het werk "origineel" kan zijn. Kortom, er moet steeds een beoordeling gemaakt worden in functie van de werken die concreet voor liggen. Zo zullen bijvoorbeeld presentaties of juridische vakliteratuur ontworpen door advocaten onmiskenbaar auteursrechtelijke bescherming genieten en kunnen kwalificeren voor de fiscale regeling.

De zaak werd verwezen naar het hof van beroep te Antwerpen, dat zich opnieuw over de feiten zal buigen en zal nagaan of de auteur effectief vrije en creatieve keuzes heeft gemaakt bij het schrijven van de kwetsieuze werken.

Hof van beroep: fiscaal misbruik

In een andere recente uitspraak werd de toepassing van het auteursrechtenregime door een architect toch nog geweigerd, ook al was aan alle voorwaarden van artikel 17, §1, 5° WIB92 voldaan. Het Hof van beroep te Luik meende immers dat er sprake was van fiscaal misbruik,

zodat bij toepassing van artikel 344, §1 WIB92 de vergoeding belast moest worden alsof het regime niet van toepassing was en dus belast werd als bedrijfsleidersbezoldiging (Luik 8 maart 2023, 2022/RG/129). Deze herkwalficatie heeft zware gevolgen: het progressief tarief (max 50% + gemeentelijke opcentiemen) zal gelden en de vergoeding is onderworpen aan sociale zekerheidsbijdragen.

Er is sprake van fiscaal misbruik indien een belastingplichtige, in strijd met de doelstelling van de wetgever, aanspraak maakt op een belastingvoordeel uit het WIB92 of de ter uitvoering daarvan genomen besluiten, met als doorslaggevend doel het ontwijken van belastingen.

Om tot misbruik te besluiten, hield het hof rekening met volgende feiten: (1) de architect kreeg een vergoeding voor de concessie van zijn auteursrechten die substantieel hoger lag dan de bezoldiging die hij uit zijn manco verkreeg, (2) de vergoeding voor auteursrechten werd elk jaar opnieuw toegekend, zonder wisselvalligheid of risico van onderbreking (hetgeen zou indruisen tegen de doelstelling van de wetgever) en (3) de vergoeding bedroeg nét zoveel als het drempelbedrag waarvoor het vermoeden uit artikel 37 jo. 17, §1, 5° WIB92 gold. Dit laatste element toonde volgens het hof aan dat de architect puur met een fiscaal motief handelde.

Omwille van de nogal doorgedreven spitsvondigheid bij de architect in kwestie, is er volgens ons geen reden tot veralgemening. Zo is het bijvoorbeeld correct dat de wetgever met de fiscale regeling auteursrechten steun heeft willen bieden aan kunstenaars met wisselende inkomsten, maar daarom niet het regime wilde ontzeggen aan andere dan de auteurs in enge zin. Eén van de overige redenen was immers het einde maken aan rechtsonzekerheid met een duidelijke kwalificatie als roerend inkomsten voor

auteursrechten tot aan een bepaalde jaarlijkse grens.

Praktisch is het arrest wel van belang in de zin dat diegenen die binnen de schoot van een eigen vennootschap auteursrechten toekennen, de vergoeding ook 'at arm's length' dienen te bepalen. De nieuwe wetgeving hanteert daar althans vanaf 2025 een 30% cap als grens, waardoor de betaalde auteursrechten maximaal als roerend inkomen zullen gezien worden tot die grens.

Ook échte artiesten in het vizier?

De auteursrechtenvergoedingen die onder de (te indexeren) drempel van € 37.500 blijven, worden vermoed roerend inkomen te zijn waarop het voordelig tarief 15% van toepassing is. Dit is ook het geval wanneer die auteursrechten gebruikt worden voor de beroepswerkzaamheid, terwijl deze normaal gezien belast zouden worden als beroepsinkomen (artikel 37 WIB92). Als de fiscus niet akkoord gaat met de kwalificatie als auteursrechten, dan draagt hij de bewijslast. Artikel 17, §1, 5° WIB92 houdt immers geen vrijstelling in maar vormt een wettelijk regime dat inkomsten tot een bepaalde drempel als roerend inkomen kwalificeert. In de praktijk zien we echter dat de fiscus de bewijslast volledig bij de auteur legt, die dan moet aantonen waarom zijn werken "origineel" zijn.

Artiesten en kunstenaars die vergoedingen krijgen via de zogenaamde beheersorganisaties overschrijden regelmatig de drempel van € 70.022 (voor 2023). Steeds vaker stellen we vast dat de fiscus het surplus dan quasi automatisch herkwalfificeert als beroepsinkomen waarop de progressieve tarieven en sociale zekerheidsbijdragen van toepassing zijn.

De fiscus moet dan echter nog steeds aantonen dat de auteursrechten gebruikt worden voor het uitoefenen van de beroepswerkzaamheid van de verkrijger. Het feit dat de werken door een bepaalde beroepsactiviteit zijn voortgebracht, betekent nog niet dat deze ook voor die activiteit worden gebruikt (zo bevestigde het Hof van Cassatie tweemaal in [2017](#) en [2018](#)).

Zo zullen de auteursrechten die een regisseur via zijn managementvennootschap verkrijgt van SABAM geen beroepsactiva of productiemiddel uitmaken voor zijn activiteit. Zij zijn slechts het product van die activiteit. De beroepswerkzaamheid van die regisseur bestaat uit het schrijven van scenario's en niet uit de overdracht van auteursrechten. Alvast het Hof van Beroep te Gent vulde die Cassatie-rechtspraak in in het voordeel van een regisseur-artiest. Op het terrein blijft de fiscus niettemin de herkwalificatie toepassen ten aanzien van artiesten die vanwege beheersorganisaties auteursrechten boven de grens krijgen.

Gertjan Verachtert en Eva Nackaerts
Advocaat-vennoot en advocaat Sansen International Tax Lawyers

M.b.t. auteursrechten toegekend aan een advocaat oordeelde het Hof van Cassatie dat het feit dat een activiteit gebonden is door regels of techniciteit, niet belet dat er auteursrechtelijke werken uit kunnen voortvloeien. Een vergoeding voor auteursrechten kan nog steeds op geregelde tijdstippen toegekend worden, maar dient in verhouding te zijn tot de vergoeding voor de materiële prestatie. Dat het hof van beroep te Luik tot fiscaal misbruik besloot, heeft wellicht vooral te maken met een aantal specifieke elementen in het dossier. Ook de 'echte' artiesten zijn best op hun hoede voor herkwalificatie van fiscale auteursrechten naar beroepsinkomsten.